

νόμονο αυτό εκμεταλλευόμαστε για τόν προσδιορισμό των μοριακών βαρών διαφόρων ουσιών.

Σημεία βρασμού (σε °C) υπό ατμοσφαιρική πίεση.

*Ήλιο (υγρό): - 268,9

*Υδρογόνο (υγρό): - 252,7

*Αζωτο (υγρό): - 195,8

*Όξυγόνο (υγρό): - 183

*Αμμωνία (υγρό): - 33,35

Φρεόν (Freon) 12 (CF₂Cl₂): - 30

Διοξειδίο του θείου: - 10,0

*Υγραέριο: μερικοί βαθμοί κάτω από 0°

Αιθέρας: 34,6

Αιθυλική αλκοόλη: 78,3

Νερό: 100

Βενζίνη: 50 με 120

Πετρέλαιο: 200 με 250

*Υδράργυρος: 356,9

Σίδηρος: 3000

Βολφράμιο: 5900

Γενικά, η όλη διεργασία του φαινομένου του βρασμού στά υγρά διέπεται από τούς λεγόμενους νόμους του βρασμού, οι όποιοι βάζει τών όσων προαναφέρθηκαν, καθορίζουν τά εξής: α) Όταν η πίεση διατηρείται σταθερή, ένα υγρό βράζει σε όρισμένη θερμοκρασία, πού παραμένει σταθερή σε όλη τή διάρκεια τής μεταβολής τής κατάστασης (σημείο ζέσης). Σε μία όρισμένη έξωτερική πίεση, ένα υγρό βράζει σε εκείνη τή θερμοκρασία στην όποια η τάση του κεκορεσμένου ατμού είναι ίση, η για τήν ακρίβεια, λίγο μεγαλύτερη από τήν έξωτερική πίεση.

Κατά τό βρασμό πού συμβαίνει σε έλαττωμένη πίεση, χωρίς προσφορά έξωτερικής θερμότητας, η θερμότητα πού χρειάζεται για τήν εξαέρωση του υγρού λαμβάνεται από τήν ίδια τή μάζα του υγρού, τό όποιο έτσι ψύχεται συνέχεια. Στο φαινόμενο αυτό στηρίζεται η λειτουργία πολλών ψυκτικών ή γαλοποιητικών μηχανών. Στο σχ. 3 παριστάνεται η διάταξη ενός μεταλλικού δοχείου, πού είναι αεροστεγώς κλειστό και φέρει ασφαλιστική βαλβίδα υπερχείσης. Εάν θερμάνουμε όμοιομορφα τό νερό πού περιέχεται στο δοχείο, παρατηρούμε ότι η θερμοκρασία του νερού ανεβαίνει στους 120° C ή και 130° C, χωρίς όμως να συμβεί βρασμός. Αυτό γίνεται γιατί πάνω στο νερό επενεργεί η πίεση του αέρα και η τάση των ατμών, πού αντιστοιχεί στην κάθε θερμοκρασία πού παίρνει τό νερό. Έτσι, η συνολική πίεση πού επενεργεί στο νερό, σαν άθροισμα τής έξωτερικής πίεσης και τής τάσης των ατμών, είναι πάντα μεγαλύτερη από τήν τάση των ατμών και έτσι δεν είναι δυνατό να συμβεί βρασμός του νερού. Από εδώ συμπεραίνεται ότι μέσα σε κλειστό δοχείο, πού θερμαίνεται όμοιομορφα, δεν είναι δυνατό να συμβεί βρασμός. Η διάταξη πού περιγράφηκε παραπάνω λέγεται λέβητας του Παπέν (Papin), εφαρμογή δε αυτού είναι τά «αυτόκλειστα», πού χρησιμοποιούνται στην βιομηχανία, στά νοσοκομεία για τήν άποστείρωση των χειρουργικών εργαλείων κ.ά.

Όπως προαναφέρθηκε, οι φυσαλίδες πού παρουσιάζονται μόλις αρχίζει ο βρασμός μέσα στην μάζα του υγρού, προέρχονται από τά αέρια πού βρίσκονται μέσα στο υγρό. Τά αέρια αυτά είναι άπαραίτητα για να αρχίσει ο βρασμός. Αν μέσα στην μάζα του υγρού δεν υπάρχουν αέρια, τότε προκαλείται καθυστέρηση στην έναρξη του βρασμού. Αυτό μπορεί να αποδειχθεί και πειραματικά ως εξής: Παίρνουμε μία φιάλη βρασμού και καθαρίζουμε προσεκτικά τά έσωτερικά της τοιχώματα από όλες τες προσκολλημένες ουσίες, πού θά ήταν δυ-

νατό να συγκρατήσουν αέρα. Η πλύση αυτή γίνεται αρχικά με διάλυμα από καυστικό νάτριο και έπειτα με νιτρικό και θειικό όξύ. Κατόπιν χύνουμε στην φιάλη νερό, τό όποιο προηγουμένως έχει βράσει παρατεταμένα, ώστε να φύγει όλος ο αέρας πού περιέχεται στην μάζα του. Αν θερμάνουμε στην συνέχεια τό νερό, παρατηρούμε ότι με τήν κανονική πίεση πού υπάρχει, των 760 mm Hg, η θερμοκρασία ξεπερνάει τούς 100° C χωρίς τό νερό να βράσει. Αν όμως, με τή βοήθεια ενός σωλήνα, εισάγουμε μέσα στην μάζα του υπέρθερμου αυτού νερού μία μικρή ποσότητα αέρα, βλέπουμε ότι άμέσως σχηματίζονται γύρω από αυτόν φυσαλίδες ατμού, ενώ ταυτόχρονα η θερμοκρασία του νερού κατεβαίνει λίγο. Αν αύξησουμε τήν ποσότητα αυτή τού εισαγόμενου αέρα, θά παρατηρήσουμε ότι η θερμοκρασία του νερού θά κατέβει περισσότερο, αν δε η ποσότητα αυτή γίνει άρκετή, τότε η θερμοκρασία θά κατέβει στο κανονικό σημείο ζέσης των 100° C, όποτε θά αρχίσει κανονικά τό φαινόμενο του βρασμού και κάθε φυσαλίδα του ατμού θά συμπαρασύρει μία έλάχιστη ποσότητα του αέρα πού έχει εισαχθεί στην μάζα του υγρού. Για τό λόγο αυτόν, στην πράξη, για να γίνεται κανονικά ο βρασμός, προσθέτονται στην μάζα του υγρού διάφορα πορώδη σωματίδια ή σκόνη από βαριά σώματα, πού περιλαμβάνουν μέσα τους τόν αέρα πού είναι άπαραίτητος για τό βρασμό.

Σ. ΔΟΥΜΟΥΡΑΣ

βρασμός ψυχικής όρμης (νομ.). Νομικός τεχνικός όρος. Φαερώνει τήν ψυχική υπερίεγερση πού άπορρέει από τήν άπότομη και αιφνίδια υπερένταση ενός συναισθηματος ή πάθους (όχι «όρμης» κατά κυριολεξία). Έφόνσον δηλ. μία στιγμιαία ή παρατεταμένη συγκινησιακή κατάσταση, όπως π.χ. όργη, φόβος, έρωτας, ζηλοτυπία, φτώσει άπότομη και ξαφνικά σε τέτοια ένταση ώστε να άποκλείει στον άνθρωπο τή στάθμιση των παραγόντων πού τόν συγκρατούν ή τόν συγκρατούν από τήν (έγκληματική) πράξη (άπόφαση Άρειού Πάγου 552/1970 στα «Ποινικά Χρονικά», ΚΑ', 1971, 153), τότε τό δίκαιο έπιφυλάσσει στο δρόστη αυτόν για τήν περίπτωση τής άνθρωποκτονίας εκ προθέσεως μία ιδιαίτερη, ήπιότερη ποινική μεταχείριση. Σύμφωνα με τήν §2 του άρθρου 299 του Ποινικού Κώδικα «εάν η πράξις (= τής εκ προθέσεως άνθρωποκτονίας) άπεφασίσθη και έξετελέσθη εν βρασμώ ψυχικής όρμης, έπιβάλλεται η ποινή τής προσκαίρου καθείρξεως» (= 5 ως 20 χρόνια), αντί για τήν ποινή του θανάτου ή τής ισόβιας καθείρξεως πού προβλέπεται για τό βασικό έγκλημα τής άνθρωποκτονίας εκ προθέσεως. Π.χ. περίπτωση β. ψ. ό. περιλαμβάνει η υπόθεση πού έκρινε ο Άρειος Πάγος με τήν άπόφαση του 59/1978 («Ποινικά Χρονικά», ΚΗ', 1978, 411), κατά τήν όποια κάποιος, βλέποντας τραυματισμένο τό φίλο του, έξοργίστηκε κατά τό τό δρόστη, τόν καταδίωξε και τόν σκότωσε με χτυπήματα.

Η ρύθμιση του Ποινικού Κώδικα έχει τήν προέλευση της στην διάκριση πού γίνονταν παλιότερα (ήδη στην πλατωνική φιλοσοφία και στην ρωμαϊκή νομοθεσία τής αυτοκρατορικής περιόδου) ανάμεσα στο φόνο (άνθρωποκτονία πού άποφασίζεται με προμελέτη, δηλ. με σχηματισμό σχεδίου, ή και εκτελείται έσκεμμένα) και στην άναίρεση (άνθρωποκτονία πού άποφασίζεται και τελείται άπρομελέτητα και μάλιστα σε κατάσταση β. ψ. ό.) (άρθρο 137 τής Constitutio Criminalis Carolina, άρθρα 295 κ. έξ. Γαλλικού Ποινικού Κώδικα 1810 άρθρα 288 και 293 Έλληνικού Ποινικού Νόμου 1834). Η διάκριση όμως αυτή έχει πια σε πολλές σύγχρονες νομοθεσίες (π.χ. §211 κ.έξ. Γερ-

μανικού Ποινικού Κώδικα, άρθρα 111 κ.έξ. Έλβετικού Ποινικού Κώδικα) έγκαταλειφθεί στην αρχική διαζευκτική της μορφή. Από τή μία μεριά γιατί τά κριτήρια τής προμελέτης και του β. ψ. ό. ποικίλλουν κάθε φορά, ανάλογα με τήν ιδιοσυγκρασία του δρόστη και με τά άλλα πραγματικά περιστατικά, και από τήν άλλη, γιατί, και αν άκόμη τά κριτήρια αυτά προσδιοριστούν κατά γενικό τρόπο ικανοποιητικά, ώστε να εξασφαλιζεται η εκ των ύστερων άποδειξη τής ύπαρξης τους (π.χ. ταύτιση του β. ψ. ό. με τήν ψυχολογική κατάσταση τής άψιθυμικής διέγερσης), όμως και πάλι δέν θά καλύπτουν τό μεγαλύτερο άριθμό των άνθρωποκτονιών εκ προθέσεως, πού τοποθετούνται ενδιάμεσα στα δύο αυτά κριτήρια και ύπάγονται στις λεγόμενες «αυθόρμητες πράξεις» (σ' αυτές περιλαμβάνονται, πάντως, και οι καταστάσεις άψιθυμικής διέγερσης).

Παρόλο ότι η διάκριση φόνου-άναίρεσης δέν υιοθετείται (ρητά) από τόν Έλληνα νομοθέτη, όμως και η ρύθμιση του ισχύοντος δικαίου δέν μπορεί να κριθεί σαν ικανοποιητική. Προβλέπει βαρύτερες ποινές (θανάτο ή ισόβια καθείρξη) για όλες τες περιπτώσεις άνθρωποκτονιών εκ προθέσεως πού δέν ύπάγονται στην παραλλαγή του β. ψ. ό., ενώ παράλληλα καθιερώνει ήπιότερη μεταχείριση (άλλά με βάρος άποδείξεως από τήν πλευρά τού κατηγορουμένου) για τήν περίπτωση συνδρομής μιας ψυχολογικής κατάστασης (βρασμός) πού δέν παρουσιάζει, τες περισσότερες φορές, τή μειωμένη ήθική άπαξία για μία τέτοια μεταχείριση (π.χ. τιμωρείται ήπιότερα ο άψίκορος μαχαιροβγάλτης από τόν πατέρα πού σκοτώνει έπειτα από όδυνηρό έσωτερικό άγώνα τό δυσπλαστικό παιδί του). Γι' αυτό και πολλοί έπιστήμονες (Άνδρουλάκης, Γαρδικας) ζητούν τήν υιοθέτηση άλλων κριτηρίων διαφοροποίησης στην ποινική μεταχείριση, αντί για τό β. ψ. ό. (π.χ. έκτίμηση των κινήτρων πού ώθούν στην πράξη, των συνθηκών και του τρόπου τέλεσης τής πράξης κτλ.), η τουλάχιστον τήν εισαγωγή έρμηνευτικών παρεμβλημάτων στην ισχύουσα διάταξη.

Σύμφωνα με τό ελληνικό δίκαιο, η κατάσταση του β. ψ. ό., για να όδηγήσει στην ήπιότερη μεταχείριση του δρόστη, θά πρέπει να υπάρχει και κατά τό χρόνο τής άπόφασης και κατά τό χρόνο έκτέλεσης τής πράξης. Αυτό σημαίνει ότι η άπόφαση για τήν τέλεση τής πράξης και τόν τρόπο πραγμάτωσης τής πρέπει να διαμορφωθεί ξαφνικά, κάτω από τήν επίδραση μιας έξωτερικής άφορμής πού προκαλεί κατάσταση σφοδρής συγκίνησης. Η έκτέλεση άκολουθεί έτσι άπροπαράσκευα, άμέσως μετά τήν άπόφαση, στο μέτρο βέβαια πού αυτό είναι δυνατό εκ των πραγμάτων. Επειδή, όμως, τά πάθη, σαν στοιχείο του β. ψ. ό., συνίστανται σε παρατεταμένες συγκινησιακές καταστάσεις (π.χ. φθόνος, μίσος), αυτά μπορεί να διαρκέσουν και ήμέρες ολόκληρες προτού όδηγήσουν στο έγκλημα, χωρίς τό χρονικό αυτό διάστημα πού παρεμπόπει να άναρρεί άναγκαστικά τή σύνδεση του έγκλήματος με τό ψυχολογικό στοιχείο του «βρασμού». Τό αν και ως ποιο βαθμό οι καταστάσεις αυτές συνιστούν υπερένταση πού να δικαιολογεί τό χαρακτηρισμό τους σαν β. ψ. ό. είναι κάτι πού έκτιμάται από τό δικαστή σύμφωνα με τά πραγματικά περιστατικά κάθε υπόθεσης.

Προβλήματα άνακύπτουν, τέλος, ως προς τή σχέση του β. ψ. ό. με άλλες καταστάσεις πού περιορίζουν η και άποκλείουν τήν ικανότητα του δρόστη για καταλογισμό, σύμφωνα με τά άρθρα 36 και 34 Ποινικού Κώδικα. Κατά βάση, στις περιπτώσεις αυτές δεν ύπάρχει άπλή άδυναμία στάθμισης των παραγόντων πού

σπρώχνουν ή συγκρατούν από την εγκληματική πράξη, όπως στις συνήθεις καταστάσεις του β. ψ. ό., αλλά στέρηση ή ουσιαστική μείωση της γενικότερης ικανότητας του δράστη να αντίληφτεί το άδικο της πράξης του ή να ενεργήσει σύμφωνα με την αντίληψή του γι' αυτό. Και εφόσον μὲν δὲν υπάρχουν οι προϋποθέσεις του «βρασμού», οι διατάξεις 34 και 36 Ποινικού Κώδικα εφαρμόζονται αναμφίβολα, όπου αυτό μπορεί να γίνει. Αν όμως παρουσιάζονται καταστάσεις όπου οι διατάξεις 34 ή 36 συντρέχουν με εκείνη του άρθρου 29 §2 Ποινικού Κώδικα περί β. ψ. ό., υποστηρίξιμη είναι η άποψη της παράλληλης εφαρμογής των διατάξεων, λόγω του βαρύτερου πλαισίου ποινών που ισχύει για την αξιολογικά λιγότερο αποδοκίμαστέρα περίπτωση της ελαττωμένης ικανότητας για καταλογισμό.

Βιβλιογραφία: "Εμπειριστατωμένη τοποθέτηση τών προβλημάτων που ανακύπτουν από ποινικής πλευράς γίνεται στα τεύχη που έχουν εκδώσει για το ειδικό μέρος του Ποινικού Δικαίου οι: Η Γαφος (τεύχος Δ', 1963, σ. 22 κ.έξ.), Ν. Ανδρουλάκης (τεύχος Α', 1974, σ. 36 κ.έξ.) και Τ. Φιλιππίδης (τεύχος Α', 1979, σ. 29 κ.έξ., 57 κ.έξ.). Επίσης από εγκληματολογικής πλευράς σημαντικές για την κατανόηση του θέματος είναι οι αναπτύξεις τών Κ. Γαρόικα "Τα παρορμητικά εγκλήματα", «Ποινικά Χρονικά», ΙΕ', 1965, 65-85, 129-144, σ. 136 κ.έξ. / Μ. Δασκαλόπουλου "Στοιχεία Έγκληματολογίας", τ. Α', τεύχος Α', 1972, σ. 82 κ.έξ. Στ. Αναγνωστάκη "Εγκληματολογία. Ειδικό Μέρος", 1980, σ. 58 κ.έξ. Βλ. επίσης τις ειδικότερες εργασίες Στ. Κοκκιού "Η έννοια τού βρασμού ψυχικής όρμης εν τώ Ποινικό Δικαίω", στην "Επιθεώρηση Χωροφυλακής", 6 (1975), 628 κ.έξ. G. Geilen "Provokation als Privilegierungsgrund der Tötung", στο "Festschrift für Eduard Dreher", Berlin/New York (de Gruyter) 1977, 357-388 (γερμανικό δικαίο) R. Moos "Die Tötung im Affekt im neuen österreichischen Strafrecht", στην "Zeitschrift für die gesamte Strafrechtswissenschaft", 89, 1977, 796-848 (αυστριακό δικαίο).

N. E. ΚΟΥΡΑΚΗΣ

Βρασνά. Χωριό και κοινότητα της έπ. Λαγκαδά, του ν. Θεσσαλονίκης. Βρίσκεται στο Α. τμήμα της επαρχίας και έξω από κάθε εθνικό και επαρχιακό οδικό δίκτυο. Β του χωριού ύψώνονται τὰ Κερδύλια (ύψ. 1.097 μ.), Ν ή Ψηλή Ράχη (ύψ. 341 μ.) και Δ τὰ όρη της Βόλβης (Μπεσικιών). Α διέρχεται η έθνική όδος Θεσσαλονίκης-Καβάλας. Με κοινοτικούς χωματόδρομους συνδέεται με τὰ χωριά Άρεθούσα, Βαμβακιά και Άσπροβάλτα. Προσαρτήθηκε στην Ελλάδα το 1913 (28/7) με τή Συνθήκη του Βουκουρεστίου. Τότε υπάγονταν στην ύποδιοίκηση Λαγκαδά και είχε 745 κατ. Το 1918 (ΒΔ 28-6-1918, ΦΕΚ 152/1918, τ. Α') αναγνωρίστηκε κοινότητα, που περιλαμβάνει και τὰ χωριά Κάτω Βρασνά και Νέα Βρασνά.

Έχει έκταση 41 τ. χλμ., μέσο σταθμικό ύψομέτρου 87 μ. και ό πληθυσμός της, από 905 κατ. (1920), έφτασε στους 1.058 (1961), για νά γίνει, το 1980, 700. Το έδαφός της, ήμιορεινό, καλύπτεται από καλλιέργειες δημητριακών, βαμβακιού και ζωοτροφών (20%), από βοσκότοπους (46%) και από δασώδεις εκτάσεις (34%). Στην κοινότητα υπάρχουν 450 οικοδομές, 600 κτίρια, 350 κατοικίες, που στεγάζουν 220 νοικοκυριά. Τά περισσότερα κτίρια της κοινότητας είναι ισόγεια (56%) και έχουν χτιστεί κατά τήν περίοδο 1920-1960 (71%). Έχει ακόμα η κοινότητα 35 βιοτεχνίες-οικοτεχνίες, 27 διάφορα μαγαζιά, άγροτικό ιατρείο, κοινοτική βιβλιοθήκη, 1 δημοτικό σχολείο, 1 έκκλησία και 45 καφενεία, άποθήκες, στάβλους και κτίρια ειδικής χρήσης. Κατά τή διάρκεια του Β' Παγκόσμιου Πολέμου (1940-44), τὰ βουλευρικά στρατεύματα κατοχής κατέστρεψαν, με φωτιά, μικρό μέρος τών σπιτιών της κοινότητας.

M. ΧΟΥΛΙΑΡΑΚΗΣ

Βρασνά, Κάτω. Χωριό της κοιν. Βρασνών, της έπ. Λαγκαδά, του ν. Θεσσαλονίκης. Βλ. Κάτω Βρασνά.

Βρασνά, Νέα. Παραθαλάσσιο χωριό της κοιν. Βρασνών, της έπ. Λαγκαδά, του ν. Θεσσαλονί-

Βρασική ή λαχανώδης ποικιλία ή κεφαλωτή, τό γνωστό μας λάχανο, που τό χρησιμοποιούμε σαν σαλατικό ή τό μαγειρεύουμε.

κής. Βρίσκεται στο Α. τμήμα της επαρχίας, βρέχεται από τόν Κόλπο Όρφانوϋ (Στρυμονικός) και από τό χωριό διέρχεται η έθνική όδος Θεσσαλονίκης-Καβάλας. Β του χωριού ύψώνεται τό βουνό Κερδύλιο (ύψ. 1.097 μ.). Αναγνωρίστηκε έπίσημα, για πρώτη φορά, σαν αυτότελης οίκισμός τό 1971 με τή γενική άπογραφή πληθυσμού ('Υπουργ. Απόφ. άρ. 3893/Ε 637/1972, ΦΕΚ 225/1972, τ. Β'). Έχει ύψόμετρο 5 μ. και πληθυσμό 100 άτομα. Βλ. Βρασνά.

M. ΧΟΥΛΙΑΡΑΚΗΣ

βρασιδικό όξύ (χημ.). Όργανική χημική ένωση με μοριακό τύπο C₂H₄COOH, στερεοϊσομερής προς τό έρουκικό όξύ, με τό όποίο συνυπάρχει στο σχηματισμό γλυκεριδίων σε φυτικά έλαια. Βλ. έρουκικό όξύ.

βρασική ή **κράμβη** (brassica), κν. λάχανο. Γένος δικοτυληθόνων φυτών της οικογένειας σταυρανθή, της τάξης ροιαδώδη. Τό γένος περιλαμβάνει 60 είδη, που τὰ συναντάμε στην Άσία, στην Ευρώπη και στην Άφρική, ενώ στην Άμερική μεταφέρθηκε από τούς Ευρωπαίους. Όλα τὰ είδη είναι πόες μονοετείς ή διετείς ή πολυετείς. Στην ελληνική χλωρίδα περιλαμβάνονται 4 αυτοφυή είδη βρασιδικής:

β. ή κρητική (b. cretica): πολυετής πόα, φυτρώνει (και καλλιεργείται) στις βραχώδεις άκτές όλης της Ελλάδας. Είναι γνωστή με τὰ κοινά όνόματα άγριολάχανο, σκαρολάχανο, μωρολάχανο και στην Κρήτη κραμπουτάνα. Τά φύλλα της είναι σαρκώδη και όμαλά. Τή βρίσκουμε σε δύο ποικιλίες, τήν αιγαία και τή χιονώδη.

β. ή θαμνοειδής (b. a fruticulosa): διετής πόα, που τή συναντάμε στα ξεροτόπια της Βοιωτίας.

β. ή τουρνεφόρτιος (b. tournefortii): μο-

νοετής πόα, που φυτρώνει στις παραθαλάσσιες περιοχές της Άττικής και τών νησιών του Αιγαίου. Τά φύλλα της είναι πυκνά και παράρριζα. Στή Σαντορίνη είναι γνωστή με τό κοινό όνομα άλαπανίδα.

β. ή μαύρη (b. nigra): μονοετής πόα, που τή συναντάμε σ' όλη τή χώρα μας, τόσο στα χέρσα όσο και στα καλλιεργούμενα χωράφια, γνωστή με τό κοινό όνομα σινάπι. Οι σπόροι της άλεσμένοι, χρησιμοποιούνται για τήν παρασκευή μουστάρδας.

Τά καλλιεργούμενα είδη και ποικιλίες στην Ελλάδα είναι:

β. ή λαχανώδης (b. cleracea): πολυετής ή διετής πόα, με φύλλα παχιά και μεγάλα, με ρίζα σκληρή και άποξυλωμένη, με γλαυκό χρώμα και άπόχρωση ρόδινη και πράσινη στα φύλλα. Τά άνθη της είναι κίτρινα και σχηματίζουν ταξιανθία βότρυν. Είναι και άυτοφυής, αλλά περισσότερο καλλιεργείται. Με τήν καλλιέργεια δημιουργήθηκαν πολλές ποικιλίες. Οι σπουδαιότερες είναι:

β. ή λαχανώδης ποικ. ή άγρια (b. cleracea var. sylvestris): είναι η άγρια μορφή που είναι άυτοφυής στις άκτές του Άτλαντικού και της Δ. Μεσογείου.

β. ή λαχανώδης ποικ. ή κεφαλωτή (b. cleracea var. capitata): διετής πόα με μεγάλα, υπερτροφικά, παράρριζα φύλλα, που συνενώνονται και σχηματίζουν κεφάλι. Τό γνωστό μας λάχανο που τό χρησιμοποιούμε σαν σαλατικό ή τό μαγειρεύουμε. Υπάρχουν εκατοντάδες ποικιλίες. Ένα κεφάλι λάχανο μπορεί νά ζυγίζει από 10-19 κιλά.

β. ή λαχανώδης ποικ. ή άκέφαλη (b. cleracea var. acerhala): λάχανο με ψηλό βλαστό και φύλλα έναλασσόμενα. Είναι γνωστό με τό κοινό όνομα λαχανίδα, που χρησιμοποιείται σαν κτηνοτροφή. Υπάρχουν πολλές ποικιλίες

